

له په یوه ند به (تعدیل) کردنی یاسای (غسل العار) دوه چهند پرسیارو، چهند سه رنجیک !!

که ژان حمه رشید

kazhalh@yahoo.com

له م ماوه یه دا په رله مانی حکومه ته که ی (پارتی دیموکراتی کوردستان) له هه و لیر بریاری داوه له سه ر گورینی یاسای (غسل العار) ی ژماره (۱۱۱) مادده ی (۴۰۶) ی (قانون العقوبات) ی عیراقی . گورینه که واته چاکسازیه که ، که گوايه له به ر ژوه ونندی ژناندا کراوه به م شیوه یه یه (پیاو نابیت به ده لیلی نه خلاقه راسته و خو ژن بکوژنت ، به لام نه نجامدانی (سیکس) هه ر تاوانه و سزا که ی له یاسادا (۶) مانگ ده بیت .

سه ر هتا پرسیار نه و یه نایا (PDK) چو ن و به چ شیوه یه که نه یه ویت نه م تجربه یه عملی کاته وه ؟ نایا ناماده یه به زو ترین کات نه م بریاره بخاته ده ستوری کاری محاکمه کانه وه و به خه لکی کوردستان بلی ژنان به به هانه ی ناموسی و نه خلاقه تیرور مه که ن (مه کوژن) ؟ یا خود نه م را که یان دنه تاماوه یه کی زور ماطلة æ بینه و به ر یه پینه کریته و سه ر نه نام به چهند سالیکی تر یان به ناینده یه کی نادیار نه سپیرد ریت ، یان هه ر نه و هتا له بیر نه چنده وه و له سه ر کاغه ز تو زی لی نه نیشیت و نه چنده نه و نه رشیفانه وه که چهن دین بریاری له م بابه تانه ی تیا هه لگیرا ون ؟

له م باره یه وه هه لبه ته خه لکی کوردستان ته جره به ی له م بابه ته یان هه یه له گه ل هه ردوو حزبی حاکم له کوردستان (PDK ، PUK) بو یه نه توانم بلیم نه م بیتمانه یه ته نه ا هی من نیه به لکو نه مه بی باوه ری و بیتمانه یی زورترین به شی خه لکی کوردستانه ! هه ردوو حزبی حاکم وه عد و به لینیان زوردا به خه لکی کوردستان که هیچیان بستیک بری نه کرده . نه و کارانه ی نه وان ته نه ا جوره ته فهدانیکه فریو کارانه بووه که له ژیر زهخت و فشاری مه دده نیه ته و رادیکالیزمی کومه لگه ی کوردستان و بزوتنه وه رادیکاله کانداهاتوته نه اراوه . هه روه ا نه م کارانه یان واته نه و به لینه انه یان بوراگرتنی ناستی ناره زایه تی ژنان و خه لکی رادیکال بووه . نمونه ی نه مه ش زور و به رچا ون . بو نمونه سالی پار له لایه ن (PUK) هه و نه م یاسایه به جوړیک بریاری نال و گوړ (تعديل) ی له سه ر درا ، هه روه ا چهند مادده یه کی تر بریار بووه له ده ستوری نالو گوړ پیکردندا بن ، به لام تانیستا هیچ کام له و مادانه هیچ جوړه نالو کوړیکه به خو وه نه بی نیوه . نه وان (PDK ، PUK) زور کات وه عد یان داوه به ژنانه ی کوردستان که ریگه له تیروری و وحشیانه و هه موو روژی ژنان بگرن و له م باره یه وه هه نگاو هه لگرن و لیکولینه وه ی یاسایی و وورد له گه ل تیرورستاندا بکه ن و به سزایان بگه یه نن . به لام نه بی نیو له ماوه ی ته مه نی ۱۲ سال له حاکمیه تی نه واندا روژانه ژنان تیرور نه کرین و ده سلات دارانش نه ک هه ر به شوین نه م هه موو تاواناندا نه رویش توون به لکو زور کات یارمه تی ده ربوون له نازاد کردنی تاوانباراندا !! نمونه ی دلته زینی کوشتنی (مه هاباد وجوان) ی خوشکی له لایه ن تاوانبار (ساله موزه لیلی) وه که نه م تاوان باره خو ی کادری پله داری ریزه کانی (PUK) پاشان نازاد کردنی (ساله مزه لی) به م تاوانه چه په له وه ، نه مه دیارترین و زه قترین نمونه یه له م باره یه وه ، ، ، نه مه و به رده و ام نه م روداوانه له کوردستان دوباره ده بنه وه له ناوچه کانی هه ردوو ده سلاتی (PDK ، PUK) دا که چی به رده و امیش له بو نه و مناسبه به کانیاندا وه عد و به لینی رهن گاو رهن گ به ژنان و خه لکی کوردستان نه دن و خو یان ووتنه ی دووپاتی ده که نه وه . بو یه له راستیدا نه وه مه سه له یه کی زور ناسایی یه که خه لکی کوردستان گومان له بریارو به لینه کانی نه م دوو حزبه بکه ن ته نانه ت نه گه ر راگه یه ندرایش بیت !!

له راستیدا نه وه ی که باس م کرد ته نه ا هوکاری بیتمانه یی خه لکی کوردستان نیه به نه حزبی حاکم له کوردستان ، به لکو نه وان له ته جربه ی ۱۲ سال له سایه ی حاکمیه تی هه ردوو حزبی ناوبراودا نه وه یان بوړوشن بوته وه که نه م دوو حزبه هه لگری ته واوی سوننه ته کون و دوا که و نه و نه کانی کومه لن و زورکات فخر و شانازیان به و سوننه ت و ته قالیده کونانه یان وه کرده ، نه وان به ناشکرا دژایه تی مه دده نیه ته و پیشکوه تن خوازی بوون ، نه وان به شیوه ی درنانه وه لامی خواسته کانی تری خه لکیان داوه ته وه . نه وان خه لکی رادیکال و به تیا ته تی کومونه کانیان به فاسد و به د ره وشت ناساند و ناوبرد کاتیک ووتیان نابیت ژنان تیرور بکرین ؟! نه وان

له دووا ووتهدا میرانگری هه مان سوننه تو و رفتارو و یاساکانی رژیمی کۆنه په رستی به عسن. له ماوهی ته مه نی حاکمییه تیاندا تانیستا ته نانه ت بچوکترین و ساده ترین یاسایه که له یاساکانی رژیمی به عس له دهسته لاتی نه واندا نه گوراوه و هه لهنه و شاهه و ته وه. بویه له نیستاشدا نه وه بو خه لکی کوردستان پرسیاره که چون دهسته لاتیکی له م بابه ته نه م یاسایه هه لده و شینیته وه؟ پاشان پرسیار نه وه یه نایا تیرورو کوشتنی ژنان به بیانیوی مه سه له ی ناموس و دیفاع له شه ره ف نه وه ی که له قور نان و شه ریعه تی نیسلامدا پیی نه لین (زی) چون به ری پییه گیریته؟ چون گۆرینی یاسای (غسل العار) به و شیوه یه ی بریاری له سه ر دراوه کاریگری نه بیت له سه ر به رگرتن به تیرورو کوشتنی ژناندا؟. به کورتی نایا ته نها گۆرینی (مجردی) نه م یاسایه کیسه که چاره سه ر نه کات؟ به ر به تیرووری ژنان ده گریته؟ . . .

یه که م: له پرووی یاسایی وه ، به رای من گۆرینی نه م یاسایه به و شیوه یه ی بریاری له سه ر دراوه ، به بی گۆرینی یان هه لده و شاهه وه ی یاساکانی تری ملحق یان په یوه ندار به ویاسایه وه و به مه سه له یه وه ناتوانیت ده وری جدی هه بیت له چاره سه ری کیسه که دا. بو نمونه وه ختیک یاسا هه لویستی له به رامبه ر سیکس دا ده گۆریتو به تاوانیکی نه وتو سه یر نه کریت، نه وا بیشک نه بی هه لویستی له به رامبه ر تیروستانی نه وه مه سه له یه یه له یاسادا بگۆریت. واته نه بی هه لویستی له به رامبه ری توند و تیتر بیتو سزای قورس تر له م باره یه وه طرح کات تابه و ناسانییه تیروور نه نجام نه دریت که تانیستا هه بوه. به لام به داخه وه تعد یله که ته نها باسی که مکردنه وه ی (تخفیف) ی حوکی ژنه که ی کردوه له باره ی تیروور که ر (قاتل) وه ه یج نه وتراوه، که به رای من هه لویستی له به رامبه ر سیکس (زنی)، هه ره ها هه لویستی له به رامبه ر (قاتل) ی ژن له م په یوه نده دا نه توانی به یه که وه مانا په یدا بکات، باسکردنی یاسایه کیان به بی نه ویتز مانای نابیت.

دوه مه م: له راستیدا گه ر نه و یاسایه به شیوه یه کی به رنامه داریزراو بو به رگرتن به مه سه له ی تیرووری ژنان هه لهنه و شه یته وه یاخود نالوگۆریان به سه ر نه یه ت نه وا به و شیوه نیوه ناچله له کۆمه لگه دا جیناکه ویت. نه م یاسایانه وه ک باسکرا هه مان یاساکانی رژیمی به عسن که به سه و ده رگرتن له حیکمه ته باوو کۆنه کانی شریعه تی نیسلامیه وه داریزراون. بیگومان له ماوه ی دریزی زیاتر له (۴۰) سال حوکی رژیمی به عسداو سه پاند نی نه م یاسایه به سه ر خه لکداو به کاره یانی نه و په ری چه وسانه وه و راده ی توند وو تیژی و توقاندن له م باره یه وه. . . نه مه وای کردوه نه م یاسایه ببیت به یاسا و نه ریتیکی باوو زور بلاو له کۆمه لدا. سه رباری نه وه ی که خودی شه ریعه تی نیسلامی هه ر له سه رده می خه لافه ته کانی نیسلامدا تانیستا له م ناوچه یه کاریگری جدی داناوه و په گ و ریشه ی دا کوتاوه. بویه نه م یاسایه هه ر نیستا به شیکه له یاساکانی کۆمه لگه و بوته ته عه قلی به شیکی زور له کۆنه په رستانی کۆمه لگه. بویه به رای من گۆرینی نه م یاسایه تیرووانینی وورد تری ده ویت.

سه یر که ن نه گه ر وورد بینه وه له مه به ستی (تعدیل) هکه یاخود چاکسازیه که نه ییت به تاوانی نه نجامدانی سیکس راسته و خو نه کوژیته، به لکو بدریت به دادگا و دادگا (۶) مانگ حوکی بدات. هه لبه ته ژن له زورترین حاله تدا له لایه ن که سی ده ره جه نزیکه وه تیروور ده کریت واته (باوک، میرد، برا. . .) وه به و تاوانه. به پیی گۆرینه گه باوک و براو. . . ده بی که که یان ژنه که ی یان خوشک. . . ته سلیمی دادگا بکات و له وی حوکم بدریت. جا پرسیار نه وه یه بو که سانی کۆنه په رست و ناموس په رست له و کۆمه لگایه دا که چه ندین ساله کونه په رستی په گی تیا داده کوتی و سیکس به تاوانیکی گه و ره به نه یه انه ی شخصیه تی ده زانیت ، چون ده توانیت نه م کاره بکات ؟ بیگومان نه م کاره بو نه وان قورسه و قابیلی تحمل نیه، بویه نه وان هه ر ریگای یه که م ده گرنه وه به ر. نه مه له کاتیکیدا که یاسا له به رامبه ر بکوژی ژنه وه (قاتل) وه هه لویستی نه گۆرابیت. نه مه و له کاتیکیدا به پیی نه و یاسایانه ی که نیستا له محکه مه کاندای کاری پی ده کریت ، پیاو به تاوانی کوشتنی ژنه وه تیرنه ده کات به ده لیلی دیفاع له شه ره ف یان له قورسترین حاله تدا به پیی لیکدانه وه ی محاکمه کان و سه یرکردنی مه سه له که وه ک تاوانیکی کوشتن، نه وا چه ند مانگی که نه و په ری ناگاته سالیکی و چه ند مانگ حوکم ده دریت!! سه یری تناقضی نه و تاوانه گه و ره یه وه نه و حوکمه !! جا نیتر کابرا چون هه ر ریگای کوشتنه که ناگریته وه به رو له ناو کۆنه په رستانیشدا به ده لیلی دیفاع له شه ره ف و جه ساره ت له م پیناوه دا سه ره برز راگریته؟. پاشان وا گریمان له هه زاران که س که سیک (ژنیک) به به تاوانی نه نجامدانی سیکس ۶ مانگ حوکم درا ، نه ی پاش نه وه چی؟ نایا نه و ژنه نه توانی له و کۆمه لگه یه دا نازادو سه ره برز ببیت ؟ نه و کاته جیگاو ریگاو نیعتباری نه و چی یه له کۆمه لگه دا ؟

لێره دا ئهمه ویت ئهوهش بلیم که ئهوه کاره ی ئیستای (PDK) بۆ گۆرینی یاسا راگه یاندنیکی فریوکارانه یه، بۆیه مه بهسته که ئهوه نی یه گۆرینی یاسا دهورو کاریگه ری نییه، به ئکو به پیچه وانه وه گۆرینی یاسا جدیترین و گه وره ترین ههنگاو یکه ده بیته له راستای چاره سه ر کردنی کیشه کومه لایه تی یه کان و ههروه ها له راستای ئالوگۆره یانان به سه ر کومه لگادا و به ره و پیش بردنی ره وتی مه ده نیه تی کومه لگه و ئالوگۆر پییدانی داب و نه ریته کومه لایه تی یه کان و ره ونه ق دان به فکری پیشکه و تنخوازی. هه ربۆیه ش ههنگاوی پیشره و هه لوه شانده وه ی یاساکانی احو ل شخصی و یاساکانی عقوباتی عیرا قی دانانی یاسای مه ده نی له جیگایان که وه لام به خواستی خه لکی ئهم سه رده مه ب داته وه. بیگومان هه ول و کۆشش و خه باتی ژنان و خه لکی رادی کالی پیویسته. واته گۆرینی یاسای (غسل العار) فشار و خه باتی تری بزوتنه وه ی ژنان و خه لکی رادی کالی پیویسته، تا ئهم تعد یله هه مه لایه نه بیته وه و مانای واقعی خۆی په ییدا بکات و گۆرینی یاساکانی تری به شویندا بیته.

ههنگاوهکانی بهرگرتن به تیرۆری ژنان:

- 1- هه لوه شانده وه ی یاسای (غسل العار) که ئیستا باس له تعدیل کردنی کراوه و بریاری له سه ر دراوه. هه لوه شانده وه ی ئهم یاسایه به و مانایه ی که هیچ جوړه (عقوبه) یه که له سه ر سیکس دان نه ریت نه گه ره به ره زامه ندی هور دوولا بو بیته.
- 2- ئه و که سه ی که به تاوانی سیکس و مه سه له ی شه ره ف تیرۆر ده کات وه که تاوانبار سه یر بکریته و سزای قورس وه رگریته.
- 3- لیکۆلینه وه ی ته وای یاسایی له و ناوه ند و جیگایه ی که تیرۆری تیدا ده کریته.
- 4- سزادانی توندی ئه و که س و ناوه ندانه ی که په یوه ندی بیان به تیرۆر که وه هه یه یان هۆکاری یارمه تی ده ری ئهم تاوانه بوون.
- 5- راگه یاندنی خۆدی هه لوه شانده وه ی یاسا که له لایه ن لیبیر سراوانی تایبته ت به م مه سه له یه و ههروه ها له لایه ن گه وره لیبیر سراوانی ده وله ته وه، بۆ نمونه سه رۆکی حکومه ت.
- 6- راگه یاندن و بلاو کردنه وه ی هه مه لایه نه ی خۆدی یاسا که له ته وای گو قارو رۆژنامه کاندا و باس و ترویج دان له و باره یه وه، ههروه ها له ته وای جیگا و شوینه گشتی یه کان و قوتا بخانه وه مه لبه نده کانی راهینان و فیر کردنی لاوان و خویندکاران، به ستنی کۆرو سمینار له ئاستی به ربلا ودا بۆ کردنی ئهم مه سه له یه به عقل و هۆشیاری گشتی کۆمه ل.

20 / 9 / 2002